

ISSN 1304-8120 | e-ISSN 2149-2786

Araştırma Makalesi * Research Article

Âşık Veysel'in Türkülerinde Açan Dert

The Trouble That Opens In Aşık Veysel's Folk Songs

Seher ATMACA

Dr. Öğr. Üyesi, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi
zseher@gmail.com

Orcid ID: 0000-0002-3331-0166

Öz: Âşıklık sanatı, Dede Korkut'tan günümüz âşıklarına değin bir gelenek silsilesi içerisinde icra edilerek eski türkülerin yaşatılmasında, yeni türkülerin müzik repertuarlarına kazandırılmasında önemli bir yer tutmaktadır. Birçok sanat dalı görsel kültür içerisinde değerlendirilirken müzik daha çok işitseldir. Bundan dolayı, türküler hem icra edildikleri zamana hem de geleceğe hitap etme özelliğine sahiptir. Türküler bu özelliği sayesinde teşekkül ettikleri kültüre dair önemli izler taşımaktadırlar. Âşık Veysel, bir devletin yıkılışına ve bir devletin doğuşuna tanıklık etmiştir. Onu daha önce yaşamış âşiklerden ayıran en önemli unsur ise daha çocuk yaşlarda gözlerini kaybettiği hâlde hayata tutunarak gözle görülen her şeyi gönül gözü ile görerek âdeti türkülerini kanatlandırarak toplumun bütün kesimleri tarafından sevilen, sayılan bir âşık olmasıdır. Âşık Veysel'in çok sayıda türküsü vardır; her biri gönüllerde yer edinmiştir. Bu çalışmada Veysel'in "Bir Ulu Ağaçtan..." türküsünün... tapşırma kıtasında geçen "Dağlar çiçek açar, Veysel dert açar" ilgili dizesinden hareketle şiirleri incelenmiştir. Ayrıca Sivas'tan Ankara'ya uzanan yaşam süreci değerlendirilmiştir. Köy Enstitülerinde dersler vererek toplumda her kesimin gönlünde nasıl bir taht kurduğunu ve bu çileli hayat yolculuğunun sonunda hem yaşadığı dönemde hem de ölümünden sonra gönüllerde nasıl yer edindiği incelenecektir.

Anahtar Kelimeler: Müzik, Âşıklık Sanatı, Âşık Veysel, Dert, Türkü.

Abstract: The art of minstrelsy has been performed within a chain of traditions, from Dede Korkut to today's minstrels, and has played an important role in keeping old folk songs alive and adding new folk songs to musical repertoire. While many branches of art are evaluated within visual culture, music is more aural. For this reason, folk songs have the feature of addressing both time they are performed and future. Thanks to this feature, folk songs bear important traces of the culture in which they were formed. Âşık Veysel witnessed the collapse of one state and the birth of another. The most important factor that distinguishes him from other minstrels who have lived before is that he is a minstrel who is loved and respected by all segments of society, even though he lost his eyesight at a very young age, he clung to life and saw everything that was visible to eye with with his inner perception literally giving wings to folk songs. Aşık Veysel has dozens of beautiful folk songs from each other, and each of them has established a throne in a separate heart. In this study, we will try to focus on how Veysel's song If a leaf falls from a great tree, the Mountains on tapşırma continent bloom and Veysel causes trouble, all his poems have been reviewed, starting in Sivas and extending to Ankara, and then teaching at Village Institutes, how he established a throne in hearts of all segments of society and how he continues to live in hearts both in the years he lived and after he died at end of this ordeal journey of life.

Keywords: Music, Minstrel Art, Âşık Veysel, Trouble, Folk Song

GİRİŞ

Türküler yüzyıllardır önce sözlü daha sonra ise yazılı kanallar aracılığıyla kuşaktan kuşağa aktarılarak toplumların kültürel değerlerinin yaşatılmasında işlevsel bir role sahip olmuştur. Türküler;

Geliş Tarihi:18.04.2024

Kabul Tarihi:27.04.2026

Yayın Tarihi:30.04.2026

Atıf: Atmaca, S. (2026). Âşık Veysel'in Türkülerinde Açan Dert . *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 23(1), 87-97. Doi: 10.33437/ksusbd.1470490

ağıtlar, ninniler, maniler ve halk hikâyelerinden alınan ilhamla âşıklar tarafından saz eşliğinde ahenkli bir sesle birlikte havalandırılarak insanların duygularına tercüman olmuştur.

Müzik diğer sanat dalları arasında tarihin her döneminde kendini yenileyerek devam edegelen bir sanat dalı olmuş ve olmaya da devam etmektedir. Birçok sanat dalı görsel kültür içerisinde değerlendirilirken müzik daha çok işitseldir. Bundan dolayı türküler hem icra edildiği zamana hem de geleceğe hitap etme özelliğine sahiptir. Türküler bu özelliği sayesinde teşekkül ettikleri kültüre dair önemli izler taşımaktadır. Türkülerin içerik çözümlemesi kültürel dokuya ilişkin önemli detayların tespit edilmesine katkı sağlayacaktır.

Dede Korkut'tan günümüz âşıklarına kadar bütün bu gelenek içerisinde icra edilen türkülerin birçoğu çağın ruhuna adapte olarak varlıklarını sürdürmeye devam ettirmiştir. Her çağda yaşayan âşıklar yaşadıkları dönemlerde, şöenlerde, toylarda, toplumların hem eğitilmesi hem de eğlendirilmesinde öncü roller üstlenmişlerdir. İçinde buldukları toplumların hem dilinin gelişmesi hem de toplumsal birlikteliğe vesile olması bakımından âşıkların kültüre olan katkıları inkâr edilemez. Zaman içinde birbirlerini etkileyen âşıklar, kendilerinden sonra gelecek âşıklara da ilham olmuş geleneğin sürdürülmesine katkıda bulunmuşlardır.

Dede Korkut'tan Âşık Veysel'e kadar Âşık Edebiyatına hizmet etmiş binlerce âşık/halk şairi gelip geçmiştir. Her birinin kendine has, üslup, tavır, ses ve düşünce yapısı olmuş; her biri diğerinden farklı bir şekilde Türk kültürünün gelecek kuşaklara aktarılmasında katkıda bulunmuştur. Onlarla gönül dünyamız şekillenmiş, onların türküleri ve şiirleri ile Türkçe yaşatılıp gürbüzleştirilerek gelecek kuşaklara armağan edilmiştir. Yunus Emre, Karacaoğlan, Dertli, Erzurumlu Emrah, Âşık Şenlik, Sümmânî, Reyhanî, Murat Çobanoğlu, Şeref Taşhova vb. Türk diline ve kültürüne hizmet edenler arasında Âşık Veysel önemli bir yere konumlandırılmıştır. Âşık Veysel'e verilen bu önem biraz da onun âmâ olduğu hâlde kaderine küsmeyip gören gözlerden daha iyi bir gönül gözüne sahip olarak bizleri türkülere çağırması ve âmâlığını dert etmeyerek kendi derdi ile demlenerek duru bir Türkçe ile insanımızı türkü pınarından kana kana içmeye çağırması olmuştur.

Âşık Veysel, Cumhuriyet'ten günümüze armağan kalmış türküleri ile milyonların gönlüne taht kurmuş, en önemli âşıklarımız arasında yaşamaya ve yaşatılmaya devam etmektedir. Âşık Veysel'i önce yaşamış âşıklardan ayıran en önemli unsur ise onun daha çocuk yaşlarda gözlerini kaybettiği hâlde hayata tutunarak gözle görülen her şeyi gönül gözü ile görerek âdeta türküyü kanatlandırmış, toplumun bütün kesimleri tarafından sevilen, sayılan bir âşık olmasına vesile olmuştur.

Âşık Veysel'in birbirinden güzel onlarca türküsünün her biri bir gönülde taht kurmuştur. Bu çalışmamızda Veysel'in *Bir ulu ağaçtan bir yaprak düşse* türküsünün tapşırma kıtasında geçen *Dağlar çiçek açar Veysel dert açar* dizesinden hareketle bütün şiirleri gözden geçirilmiş, Sivas'ta başlayıp, Ankara'ya uzanan daha sonra da Köy Enstitülerinde dersler vererek toplumda her kesimin gönlünde nasıl yer ettiğini ve bu çileli hayat yolculuğunun sonunda hem yaşadığı yıllarda hem de öldükten sonra hâlâ gönüllerde nasıl yaşamaya devam ettiği üzerinde durmaya çalışacağız.

Âşık Veysel'in Âşıklık Serüveni

Eline sazı alıp şehir şehir dolaşarak çalıp söyleyen ve kendisini âşık olarak adlandıran âşık eğer bir tedrisattan geçmemişse kendi söylemlerine dayanarak kimse onu âşık olarak kabul etmez. Her meslek nasıl ki bir usta tarafından öğrenilmiş ve sonrasında usta-çırak ilişkisi içerisinde bu mesleğin incelikleri çırağa aktarılmışsa bu durum âşıklar için de genellikle geçerli olmuştur. Âşıklar, maharetlerinin çoğunu çırağı oldukları ustalarından alır, ondan sonra da ustasından aldığı bilgilere kendilerinden ne kadar katabilirlerse, o kadar sayılan, sevilen bir âşık olur. Bunun için âşıkların yetişmelerinde usta çırak ilişkisi önemlidir.

Usta âşık, çırağını belli bir seviyeye getirmeden onun rastgele çalıp söylemesine müsaade etmez. Çırakta ustasına saygıda kusur etmeyerek onun izni olmadan kendi kendine çıkıp söyleyemez. Süleyman Şenel de âşıklık yolunda ilerlemek isteyen bir çırağın mutlaka usta bir âşıktan eğitim alması gerektiğini vurgular (2007: 66). Şenel, bu eğitim sürecinde çırağın, çoğunlukla usta malı ezgi ve şiirlerden istifade ettiğini ifade etmektedir.

Osmanlı İmparatorluğunun parçalanma dönemine girdiği 1894 yılında Sivas'ın Şarkışla ilçesine bağlı Sivrialan köyünde doğan Âşık Veysel, Çanakkale ve Kurtuluş savaşına katılmamanın hüznünü yaşadığı gibi Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşuna da şahitlik etmiş bir âşıktır. Küçük yaşlarda geçirmiş olduğu çiçek hastalığı yüzünden önce gözünün birini daha sonra da diğerini kaybetmiştir. Bu olayı Âşık Veysel şöyle anlatır:

“Çiçeği yatmadan evvel anam güzel bir entari dikmişti. Onu giyerek beni seven Muhsine kadına göstermeye gitmiştim. O gün çamurlu bir gündü, eve dönerken ayağım kayarak düştüm. Bir daha kalkamadım. Sol gözüme çiçek beyi çıktı. Sağ gözüme de solun zorundan olacak, perde indi. O gündür bugündür dünya başıma zindan” (Tecer, 1944: 86). Yaşanan bu talihsiz olay, Veysel'in hayatındaki dramatik bir dönüm noktasıdır. Gözlerini kaybeden Veysel için bu durum dünyanın bir zindana dönüşmesine neden olmuştur. Bu olay, bireyin yaşamında beklenmedik olayların nasıl trajik sonuçlara yol açabileceğini ve yaşamı boyunca taşıyacağı derin etkileri göstermektedir.

Trajik bir olay sonucunda gözlerini kaybeden Veysel bir süre sonra bu durumu kabullenmiştir. Ancak onun adı artık yalnızca Veysel olarak anılmamaktadır. Özellikle kırsal kesimlerde, köylerde yaşayan insanlara bir de takma isim (lakap) takılır. Bu lakaplar biraz da yöre halkının o kişinin meziyetleri veya eksikleri göz önünde bulundurularak bir şeye benzetilerek ya da bir sülale adını ön ek kullanarak verilir. Âşık Veysel köyünde kendisine verilen lakabın hikâyesini şu sözleriyle dile getirmektedir:

“Veysel gözünü kaybettikten sonra civarda uzun müddet “Kör Veysel” olarak anılır. Buna bir zaman sonra kendisi de alışır. “Kör diyenlere kızardım eskiden. Alıştık artık, hiç geliyor bana. Ben kör olmasaydım, çoban olurum. Kör oldum, Veysel oldum” (Kaya, 2011: 24). Veysel'in ifadesindeki “Kör oldum, Veysel oldum” cümlesi, bireyin kendi içsel dönüşümünü ve kimlik algısının değişimini yansıtmaya bağlamında oldukça önemlidir. Bu durum, Veysel'in yaşamındaki değişimlere nasıl tepki verdiğini ve bu değişimlerin onun kendini ifade etme biçimini nasıl etkilediğini açıkça göstermektedir.

Türkiye Cumhuriyeti'nin yeni bir devlet olarak tarih sahnesinde yerine almaya başlamasıyla birlikte devletin işleyişi ile ilgili bir dizi yeni kararlar alınmış ve kısa zamanda da uygulanması için kolluk kuvvetlerine yetki verilmiştir. Özellikle tekke ve zaviyelerin amaçları dışında kullanıldığı düşüncesi sonucunda bunların kapatılması yoluna gidilmiştir. Ancak atılan bu adım söz konusu yerlerin gizli gizli faaliyette bulunmalarının önüne tam olarak geçememiştir. Âşık Veysel de tekke ve zaviyelerde eğitim alan biri olarak bu kurumların kanunla kapatılması ve kapatılmanın yürürlüğe girmesinden etkilenmiştir. “Yörelerinde yasak olmasına karşın gizlice kurulan Bektaşî tekkelerinde eğitim gören Veysel'in müşidi de Salman Baba'dır. Salman Baba tüm Bektaşî dervişleri gibi hem tasavvuf ehli hem de aydın bir kişidir” (Ergülen, 2017: 44). Ergülen'in de vurguladığı gibi Âşık Veysel de bir süre boyunca buralarda eğitim almıştır.

Âşık Veysel'in iki gözünün de kapanması ile birlikte kararar dünyası saz çalıp söylemeye başladıktan sonra içindeki dünyayı keşfetmesine vesile olmuştur. Âşık Veysel'in gözlerini kaybettiği zamanlarda savaşlar yüzünden azalan nüfus da göz önünde bulundurulduğunda özellikle Âşık Veysel'in gözlerini kaybettiği zamanlarda savaşlar yüzünden ülkede yaşanan nüfus azlığı birçok sorunun ortaya çıkmasına da sebep olmuştur. Erkek nüfusun azlığı, yaşanan yoksulluk problemi ve hayat şartlarındaki zorluklar birçok insanı etkilemiş, bu dönemde Âşık Veysel'in yaşam şartları daha da güçleşmiştir.

Tarıma dayalı kırsal yaşamda, çocuk sayısının aile içi iş gücüyle ilişkili olduğu sıklıkla vurgulanmaktadır. Bu bağlamda, Âşık Veysel'in ailesi de onun bir uğraş edinmesini teşvik etmiştir. Annesi Gülizar ve babası Karaca Ahmet, bu amaçla Veysel'e bir saz temin etmişlerdir. Bu durum, Veysel'in âşıklık geleneğine yönelmesinde önemli bir başlangıç noktası olarak değerlendirilebilir.

Veysel'in babası, saz çalma konusunda yetkin olmamakla birlikte bölgedeki halk âşıklarının şiirlerine aşına birisi olarak dikkat çekmektedir. Bu yönüyle, Veysel'in kültürel gelişimine katkı sağladığı ve onun sanatsal yönelimini desteklediği söylenebilir. Nitekim Yavuz Bülent Bakiler, bu durumu Veysel'in kendi anlatımlarına dayanarak aktarmaktadır. “On yaşıma girdiğim zaman, biraz oyalanmam için, biraz teselli bulmam için, babam Ortaköy'deki Mustafa Abdal Tekkesi'nde bana kırık bir saz aldı. Kendisi saz çalmasını bilmezdi. Şiir yazamazdı. Ama bazı halk şairlerimizin şiirlerini ezbere söylediler. Babamın bana ezberlettiği ilk şiir Kul Âbdal mahlaslı bir şairimize ait” (1989: 6).

Okuması yazması olmayıp üstüne bir da âmâ olan Veysel'in ezberlediği bu şiirden almış olduğu ilhamla, gönül gözü yavaş yavaş açılmaya başlamıştır. Bu durumu gören babası artık onun bir usta yanına çırak olarak verilmesi gerektiğine inanarak Veysel'i aynı zamanda âşık olan arkadaşının yanına çırak olarak verir.

“İlk saz derslerini babasının arkadaşı olan Divriği ilçesine bağlı Çamşılı köylerinden Ali Ağa'dan (Âşık Alâ) almış. Kendini de iyice saza vermiş; usta malî şiirlerden çalıp söylemeye başlamış. (Turan vd., 1999: 12)

Bir âşık her ne kadar da kendi kendine çalıp söylese, yakın çevresinde âşık adayları olarak tanınsa da onun esas imtihanı hem toplum içine çıkmak hem de usta âşıklar arasına katılabilmesi için usta âşıklar tarafından sınava tabi tutularak yeterli görüldüğü taktirde âşıklar arasına kabul edildiği bilinmektedir.

Âşıklar ya ustaları ile birlikte âşıkların arasına katılıp tanınmaya başlar ya da ondaki âşıklık istidadını keşfeden birileri tarafından elinden tutularak kendisine bir alan açılır. Âşık kendisine sunulan bu imkânı iyi değerlendirdiğinde ise bahtı açılır. Âşık Veysel'in bir âşık olarak keşfedilmesi ise Ahmet Kutsi Tecer, Vehbi Cem Aşkun ve Muzaffer Sarısözen'in Sivas'ta görev yaptığı yıllarda başlamıştır.

Bir çocuk için ana sütünün önemi ne kadar büyükse müzik zevkinin küçük yaşlarda kazandırılması da o kadar önemlidir. Kulağına ninniler okunarak büyütülen bir çocuk daha sonra türkülerle tanıştığında ve zaman içinde müzik kulağına sahip olur. Mehmet Özbek (2010: 19) de bu durumu “Türkü sevgisi çok küçük yaşlarda başlatılmalıdır. Türküleri seven bir çocuk, başta canlıyı sever; insanları, toplumu sever; eşsiz bir ruh kudreti ve zenginliği kazanır. Türküler ona vatan sevgili, vatanını tanıma ve tanıma arzusu aşılar, onların vatana hizmet duygularını geliştirir” diye açıklamaktadır.

Atalarımızın söylediği gibi marifetin iltifata tabi olduğu bilinciyle hareket edildiğinde marifet sahibinin önü açılmış yeni eserler üretmesine kapı aralanmış demektir. Bu vesile ile Âşık Veysel'in gün yüzüne çıkarılmasında katkı sunanlardan birisi de dönemin Sivas Maarif Müdürü Ahmet Kutsi Tecer olmuştur.

“Veysel'i âşık yapan 1931 yılında onu görücüye çıkaran ve şöhret basamaklarının ilkinde oturtan hiç şüphesiz dönemin Sivas Millî Eğitim Müdürlüğü Ahmet Kutsi Tecer ve 1. Sivas Halk Şairleri Bayramıdır” (Alptekin, 2009: 9).

Bir şehirde yaşayan; yeteneği ölçüsünde şehrin kültürüne, sanatına, edebiyatına, müziğine bir şekilde katkı sunmak zorundadır. Üstelik bir başka şehirden gelip çalıştığı şehre hizmet etmenin bir vatandaşlık görevi olduğu bilinciyle hareket edenlerle o şehir mamurlaşmaya başlar. Ahmet Kutsi Tecer, Vehbi Cem Aşkun ve Muzaffer Sarısözen'in ekmeğini yiyip suyunu içtikleri, havasını soludukları Sivas'a vefa borçlarından birisinin Âşık Veysel olduğu yadsınamaz. Bu üçlü bir arada olmasaydı belki de Âşık Veysel köyünde kendi kendine çalıp söyleyen ve bir yere gidemeyen bir âşık olarak kalacaktı. Bu üçlünün gayretleri sayesinde Sivas'ta âşıklar için yeni bir devir başlamıştır. “Halkın oldukça ilgi gösterdiği âşıklar bayramına; Revanî, Meslekî, Yarım Ali, Talibî, Yusuf, San'atî Ali gibi âşıklar katılır. Üç gün süren Bayram sonrası Tecer, iştirak eden âşıklara “Halk Şairi” olduklarına dair bir kâğıt verir. Bu belge gezici âşıklara gittikleri yerlerde kolaylık sağlar (Kaya, 2011: 41). Bu program ile birlikte Âşık Veysel şöhret basamağına ilk adımını atmış olur. Âşıklar bayramına katılan âşıklara verilen *Halk Şairi* belgesi bir bakıma resmî vesika yerine geçmiş âşıkların gittikleri yerlerde çalıp söylemelerinin önünü açmıştır. Âşık Veysel de bu vesile ile köyünden dışarı çıkarak âşıklık sanatını icra etmeye başlamıştır. Âşık Veysel ile aynı çağda yaşamış şair Ümit Yaşar Oğuzcan da Veysel için şöyle der: “Yurdun çeşitli şehirleriyle kasabalarını, köylerini yakından tanımıştır. Halk ozanlarından en çok Karacaoğlan'ı Yunus'u Emrah'ı Dertli'yi severdi. Çağımızın ozanlarından Ahmet Kutsi Tecer'in ayrı bir yeri vardı Veysel'de. Onun aracılığıyla Köy Enstitülerinde bir süre saz öğretmenliği yapmıştı (1995: 7).

Halk âşıkları, literatürde çoğu zaman halk şairleriyle eş anlamlı olarak kullanılmıştır. Bununla birlikte, âşığın saz ya da kemençe eşliğinde söz ile müziği bir araya getirerek icrada bulunduğu, halk şairlerinin ise daha çok şiir söyleme pratiğiyle öne çıktığı yönünde değerlendirmeler bulunmaktadır. Halk şairleri ve âşıkların şiir ve türkülerini, çoğu örnekte doğaçlama olarak ortaya konmuş; bu ürünler

kimi zaman ortamda bulunan okuryazar kişiler tarafından yazıya geçirilmiş, kimi zaman da sözlü kültür aktarımı yoluyla kuşaktan kuşağa taşınarak kalıcılık kazanmıştır.

Âşık Veysel'in âmâ oluşu, icrasında işitsel duyarlılığının belirleyici bir unsur olduğuna işaret etmektedir. Bu durum, onun türkülerini büyük ölçüde sözlü ve irticalî bir icra geleneği içinde ortaya koyduğunu düşündürmektedir. Nitekim Alkan'ın aktardığı şu hatıra, Veysel'in sazı ve sesi merkeze alan icra pratiğini göstermesi bakımından dikkat çekicidir:

“Sazına düzen verirken çevresindekiler susmayıp gürültü yapıyorlarsa kulağını sazın teknesine yapıştırarak “Bu gürültüde sazın içinden mi geliyor deyip türkü vaktinin geldiğini ima ederdi” (Alkan, 2001: 9).

Âşığın, türkü söyleme vaktinin geldiğini hissederek icraya yönelmesi, sözlü ve irticalî geleneğin belirgin özelliklerinden biri olarak değerlendirilebilir. Bu bağlamda âşık, çoğu zaman usta malı birkaç türküyü başladıktan sonra, bulunduğu ortamın etkisiyle yeni bir türküyü de ilk kez burada irticalen söyleyebilmektedir.

Âşık Veysel'in hem okuma yazma bilmemesi hem de âmâ oluşu dikkate alındığında, uzun sanat hayatı boyunca ortaya koyduğu ürünlerin tamamının kayıt altına alınamamış olabileceği düşünülebilir. Nitekim gezici bir âşık olarak şehir şehir dolaşması ve icralarını çoğunlukla sözlü ortamda gerçekleştirmesi, bu ürünlerin önemli bir kısmının yazılı kültüre aktarılmadan sözlü ortamda kalmış olabileceğine işaret etmektedir.

Bu durum, günümüze ulaşan şiir sayısının, onun icra ettiği tüm şiirleri yansıtmaktan ziyade, kayıt altına alınabilenlerle sınırlı olabileceği yönünde bir değerlendirme yapmayı mümkün kılmaktadır. Alptekin'in de belirttiği üzere, “Bugün elimizde 170 civarında şiiri bulunan Türk saz şiirinin 20. yüzyıldaki en büyük temsilcileri arasında anılan Âşık Veysel...” (Alptekin, 2009, s. 1). Bu ifade, Veysel'in bilinen şiir sayısının belirli bir çerçevede kaldığını göstermesi bakımından, sözlü icra geleneğinde ortaya konan ürünlerin tamamının kayıt altına alınamamış olabileceği düşüncesini dolaylı olarak desteklemektedir.

Âşıkların yetişmesinde, ustası olduğu âşık ve âşığın birikimleri yanında başka usta âşıkların söylemiş olduğu deyişler, türküler âşığın gönül dünyasının zenginleşmesinde önemli yer tutar. Âşık Veysel, Mevlana'nın *Hamdım piştım yandım* veciz sözleri gibi yanmaya başlamadan dinleyici huzuruna çıkarak hem yaşadığı dönemde hem de günümüze kadar uzanan bir zaman kesitinde unutulmayan âşıklar arasında yerini alarak gelecek yüzyıllara da sanatını taşıyanlar arasına katılacaktır.

Bir Devlet Sanatçısı Olarak Âşık Veysel

Hem yaşadığı çağda hem de kendisinden sonra gelecek zamanlar arasında köprü vazifesi yaparak mesleğini icra eden insanlar aynı zamanda yaşadıkları toplumun kültürüne, medeniyetine katkı sunan insanlardır.

Tarihin her devrinde önemli ilim ve sanat insanların devlet tarafından taltif edilmek amacı ile ödüllendirilerek bir bakıma marifetlerinin iltifata dönüşmesi ve mesleklerini daha güzel icra etmeleri için teşvik edildikleri bilinmektedir. Devletin ilgi gösterip desteklediği sanatçının da elbette belli vasıflara sahip olması gerekmektedir. Bu vasıflar şöyle belirlenmiştir: “Türk toplumunun kültür ve sanat hayatına üstün hizmette bulunmak, eserleri ve icrası ile yaratıcılık gücünü ve yeteneğini göstermiş olmak, mesleğinin örnek bir temsilcisi olmak, uluslararası düzeyde yeteneğini kanıtlamış olmak, devlet sanatçısı unvanı verilmek için devlet kuruluşlarında görevli olma şartı aranmaz” (KTB, 2024).

Âşık Veysel, günümüzde sıkça “Devlet Sanatçısı” unvanıyla anılsa da, onun yaşadığı dönemde bu tür bir resmî unvanlandırma henüz mevcut değildir. Bununla birlikte, 3 Temmuz 1965 tarihli ve 6320-37016 sayılı işlemlerle, Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından Veysel Şatıroğlu'na anadile ve millî birliğe yaptığı katkılar gerekçesiyle, yaşamı boyunca vatani hizmet tertibinden aylık bağlandığı bilinmektedir (TBMM, 2024).

Bu uygulama, henüz “Devlet Sanatçılığı” kavramsal ve hukuksal bir çerçeveye kavuşmamışken, sanat ve kültür alanında temayüz etmiş isimlerin devlet tarafından takdir edilmesine yönelik erken örneklerden biri olarak değerlendirilebilir. Bu yönüyle Âşık Veysel'e sağlanan bu imkânın, ilerleyen

yıllarda sanat insanlarının resmî olarak onurlandırılmasına zemin hazırlayan uygulamalar arasında yer aldığı söylenebilir. Âşık Veysel, toplum içinde kendini kabul ettirmiş bir âşık olarak, Sivas'ta düzenlenen 1. Sivas Halk Şairleri Bayramı'nda kendisine verilen resmî belgenin sağladığı özgüvenle sanatını icra etmiş; bu durum, onun için pek çok kapının art arda açılmasına vesile olmuştur.

Âşık Veysel, hem Osmanlı devletinin son günlerini görmüş hem de Türkiye Cumhuriyeti'nin kurulmasına şahitlik yapmış aynı zamanda Mustafa Kemal Atatürk'e hayranlık duyan bir âşıktır. Bu hayranlığını da *Atatürk Destanı* şiiri ile taçlandırmıştır.

“Âşık Veysel'in kendine ait ilk şiiri 1933 yılında, Atatürk adına yazdığı dstandır. Daha öncesinde kendi deyimiyle usta malları alıp satmıştır. 1933'te Türkiye Cumhuriyeti'nin onuncu yılı nedeniyle bir şiir yarışması düzenlenmiştir. Cumhuriyet'in 10. yıldönümünde Atatürk adına yazdığı “Atatürk Destanı” büyük ilgi görür” (Kara ve Tören, 2011: 130).

Âşık Veysel, Cumhuriyetin 10. Yılı için yazmış olduğu bu şiiri Atatürk'ün huzurunda bizzat kendisine okumak için yaya olarak Ankara'ya gitmeye karar verir. Âşık Veysel Ankara'ya vardığında Atatürk ile görüşmek ister ama buna muvaffak olamaz. Bu olayı kendi dilinden şöyle anlatır:

“Hakimiyet-i Milliye matbaasına gittik. İlgi gösterdiler. Destanı okuyunca beğendiler, fotoğrafımı çektiler, gazeteye bastılar. Hani bizim maksadımız Ata'nın gözüne çarpar mı, diye düşünüyoruz. Atatürk çağırmadı ama gazetede şiirle fotoğraf çıktığı gün, köylü elbisemize bir gün önce rağbet etmeyen polisler, elimize sarılmaya kalkıştılar” (Makal, 1993: 25)

Âşık Veysel'in bu şiirinin gazetede yayınlanması artık ülke genelinde tanınmaya başlaması ile birlikte ilgi odağı hâline gelir. Bu tanınırlık ayrıca Âşık Veysel'e bir özgüven kazandırır. Âşık Veysel'in o tarihlerde Atatürk ile görüşmemesi üzerine Adnan Binyazar şu ifadeleri kullanır:

“Bu bayramı kutlamak için halk ozanları Cumhuriyet ve Atatürk konusunda şiirler söylerler. Aralarında Veysel de vardır bu ozanların. Söylediği şiir çok beğeniliyor. Hatta Atatürk Veysel'le görüşmek bile istiyor. Ne ki o gün Veysel'i bulamıyorlar. Görüşme de gerçekleşmiyor. Böyle bir fırsatın kaçması, Veysel'in içinde bir eziklik olarak kalmıştır” (Binyazar, 1971: 19).

Günümüzde pek uygulanmayan sadece “Yaşayan İnsan Hazinesi¹” olarak ödüllendirilen sanatçı yerine bizzat sanatını da icra edebileceği ve başka insanlara da öğretebileceği şekilde herhangi bir üniversitenin Güzel Sanatlar Fakültesinin ilgili bölümünde söz konusu sanatçının sanatını bizzat uygulamalı olarak icra etmesinin tekrar önü açılmalıdır.

Cumhuriyet kurulduktan sonra özellikle taşrada insanların önünü açarak onlara yol gösterecek “akil insan” diyebileceğimiz nitelikteki kişilerin yetişmesi için köy enstitüleri açılmıştır. Çeşitli şehirlerde eğitim ve öğretime başlamıştır. İşte bu devirde Âşık Veysel devlet eli ile çağrılarak öğrencilere hizmet sunması için görevlendirilmiştir. Yıllar önce Âşık Veysel'e tanınan bu imkân, günümüzde Güzel Sanatlar Fakültelerinin ilgili bölümlerinde misafir öğretim üyesi gibi bu insan hazinelerinden faydalanmanın da önü açılmalıdır.

Âşık Veysel'in Türkülerinde Dert Teması

Âşıklık sanatı Âşık Veysel'in türküsünde söylediği gibi *uzun ince bir yoldur*. Her âşık bu uzun yolculukta elbette yüzlerce meşakkatle karşılaşa karşılaşa nefsinin terbiye ederek belli bir olgunluk seviyesine gelmeye çalışır. Başka âşıklarla Âşık Veysel'i mukayese etmeye çalıştığımızda toplumun her kesimi tarafından sevilen sayılan, söylediği türküler ile insanımızın kalbine dokunan, bir yanı olduğu öne çıkar ama onun bu olgunluğa gelmesinin ardında yatan gerçek başka âşıkların derdi ile mukayese edilmeyecek kadar büyük dert sahibi olmasıdır. Âşık Veysel, derdin aynı zamanda derman olduğuna inanan bir gönül sağaltıcısıdır. Hâlimden şikâyet etmeden yaşamasını bildiği gibi kendi derdini de bir şikâyetten çok serzeniş olarak dillendirmeye çalışmıştır.

Âşık Veysel çocukluğunda yakalanmış olduğu çiçek hastalığı nedeniyle gözlerini kaybetmesi nedeniyle ömrü boyunca dış dünyanın aydınlığına kapalı, iç dünyasına açılan bir pencereden gönül

dünyasına bakmıştır. Gerek köyünde olsun gerekse âşık olarak gezdiği şehirlerde âmâ olmasının vermiş olduğu dertler çoğu zaman türkülerine de yansımış, bir bakıma dertlerle demlenmiş bir âşıktır.

“Ömrü çile ile geçen Veysel, şiirlerinde dert konusuna fazlasıyla yer vermiştir. Dünyaya doya doya bakamadan gözlerini kaybetmesi ve bunun ömür boyu kendisine getirdiği zorluklar, eşinin başka birine kaçması, çoluk çocuğunun geçimini sağlama düşüncesi, rastladığı acı hadiseler derdinin çoğalmasında etkili olmuş ve ömür boyu bir türlü peşini bırakmamıştır” (Kaya, 2017: 36). Veysel’in hayatı boyunca yaşadığı zorluklar, onun şiirlerindeki dert temasının yoğunluğunu ve derinliğini etkilemiştir. Gözlerini kaybetmesi, geçim sıkıntıları gibi acı hadiseler, Veysel’in içsel sıkıntılarını artırmıştır. Bu durum, yaşanan acıların ve zorlukların, bir âşığın sanatsal ifadesi üzerinde ne denli etkiler bırakabileceğini göstermektedir. Veysel’in şiirlerindeki dert temasının bu kadar belirgin olmasının arkasında yatan sebepler, onun hayatındaki acılar ve zorluklarla dolu geçmiştir. Bu da onun şiirlerindeki içten duyguların ve derinliklerin kaynağını oluşturmaktadır.

Ümit Yaşar Oğuzcan’ın hazırlamış olduğu *Âşık Veysel Dostlar Beni Hatırlasın* (1995) kitabında taradığımız yüzlerce şiir arasında dörtlükler içindeki dizelerde geçen onlarca dertli dizeler olmasına rağmen daha derli toplu olsun düşüncesi ile şiirlerinde dertlerin dörtlükler hâlinde olan bölümlerini öne çıkararak Veysel’in dertli dünyasına kapı aralamaya çalıştık:

*Bir derd ehli bulsam, derdimi söylesem,
İyi olmaz derdlerim, hâlim n’olcak?
Hekimler derdime derman bulamaz,
Bir değil beş değil, derd kucak kucak.*

*Derdimi dökersem derin dereye,
Doldurur dereyi düz olur gider.
Rakipler geldi de girdi araya,
Korkarım yar benden yoz olur gider.*

*Derdim gizli, kapağını kaldırma,
Yayılr âleme ziyan görünür.
Her kişi dayanmaz cevr ü cefaya,
Âşıktan maşuka isyan görünür.*

*Anlatmam derdimi derdsiz insana,
Derd çekmeyen derd kıymetin bilemez.
Derdim bana derman imiş, bilmedim;
Hiçbir zaman gül dikensiz olamaz.*

*Âşık oldum, diyar diyar dolaştım;
Nerde derdli görsem derdimi açtım.
Eyolmaz dermansız bir derde düştüm,
Hasreti kalbimde yâr uyandırır.*

*Veysel’in derdinin yoktur ilacı;
Gurbetin derdleri acıdır acı.
Biz gidelim, sizler olun duacı;
Döküp gözyaşları silen elveda.*

*Âşıklara gurbet, bülbüle firkat;
Derdimi sorarsan dürülü kat kat.
Ey gönül, derdinden etme şikâyet;
Yüce dağlar gurur duyar karından.*

*Derd bir yana çeker sevda bir yana,
Yanmak için dolaşiyor pervana.
Her baktıkça seni gördüm her yana,*

Veysel yârdan yâr Veysel'den seçilmez.

*Dökek derdimizi ölçek bölüşek,
Ne el bize ne biz ele karışak.
Felek bize gül demez ki gülüşek,
Cefa benim olsun çile kendine.*

*Tahammül et Veysel sen bu hicrana,
Açma derdlerini gez yana yana.
Zemanede emniyet yok insana,
Düşünür bu hâli bir hoş olurum.*

*Dağlar çiçek açar Veysel dert açar,
Derdine düştüğüm yar benden kaçar.
Gerçek âşık olan kendinden geçer,
Derdini âleme yayar iniler.*

*Veysel'in derdini yazmışlar başta,
Beni yakıp sen kızınma ataşta.
Yanakta güllerin fiyatı kaçta,
Satmaya getirmez yâr çiçekleri.*

*Veysel'in gözünde çağlayan sular,
Derdim gizli durur yüzlerim güler.
Seni tutsun beni tutan uykular,
Derin uykulara dal Kızılırmak.*

*Her zaman âşıkım suyun sesine,
Baharda bulanıp çağlamasına.
Akar gözyaşlarım gam deryasına,
Veysel'in derdini yenleyen sular.*

*Düşündükçe derd oluyor derdinden,
Bazı insan zarar görür karından.
Kumpir ektim kaya söktüm yerinden,
Güzel taş döşemiş kumunan kat kat.*

*Geçirdim ömrümü hevayı heves,
Derdim bir kimseye değildir kıyas.
Her zaman her vakit kalbimde bu yas,
Çarh-ı devran güldürmedi yüzümü.*

*Benim her derdime ortak sen oldun,
Ağlarsam ağladın gülersem güldün.
Sazın bu sesleri turnadan m'aldın,
Pençe vurup sarı teli sızlatma" (Oğuzcan, 1995: 33, 36, 38, 40, 88, 114, 116, 117, 120, 122, 123, 130, 135, 150, 223, 233).*

Bütün bu şiirlerin arasında Âşık Veysel'in bir bakıma dert dökümü olarak söylemiş olduğu *Bir Ulu Ağaçtan Bir Yaprak Düşse* türküsüdür. Bu türküde Âşık Veysel tabiat ile âdeta konuşarak hasreti, gurbeti, ayrılığı, ölümü nakış nakış işleyerek ağaçtan düşen bir yaprağı hayatı ile özdeşleştirmeye çalışmıştır. Âşık Veysel aynı zamanda savaşlardan yeni çıkmış onlarca cephelerde şehitler vererek mevcut Türkiye Cumhuriyeti topraklarına çekilerek kurulan yeni devletin acılı ve yokluk günlerine tanıklık yaptığından doğal olarak milletin derdi ile dertlenen bir âşık olmuştur. Türkülerinde kendini ifade etmiş, doğayı sevmiş ve birlikte yaşamak, kardeşlik ve dayanışma gibi değerlere vurgu yapmıştır. Bu türküler,

toplumun duygularına tercümanlık yaparak bir anlamda birlik ve beraberlik için gerekliliği vurgulamıştır. Bağce'nin de ifade ettiği üzere; Âşık Veysel Anadolu insanının acılarına, sevgilerine, aşklarına, hasretlerine saziyla sözüyle tercüman, mümbit ve bereketli bir toprak; arı, duru bir pınar misali bin bir zahmet ve özveriyle dolu hayatıyla toplumuna, umut, ışık, dost olmuştur. Dağlar gibi yüce, ovalar gibi engin gönlüyle bu toprakların insanlık sevgisiyle atan yüreği olmuştur (2017: 37).

Âşık Veysel, türkülerinde toplumsal birliği sağlayan, sevgi dilini ustalıklarla kullanarak doğayla uyumlu yaşamının getirdiği huzuru aktaran ve insanın topraktan geldiğine ve yine toprağa döneceğine inanan bir felsefeye ses veren bir sanatçıdır. Türkülerinde, toplumun içinde bulunduğu coğrafyadaki insanları bir araya getirme, doğa ile uyumlu bir yaşamı vurgulama ve varoluşsal inançları dile getirme gibi önemli roller üstlenmiştir.

Âşık Veysel'in Gönüllerdeki Yeri

Âşık Veysel'in adı ile türkülerini beraber anıldığı gibi ismi anılmasa dahi türkülerini dinlediğimizde bazı türküler kim tarafından söylenirse söylensin bilinçaltınıza ister istemez o türkünün sahibi oturur.

Âşık Veysel'in türkülerini de böyledir. Herhangi bir sanatçı tarafından okunduğunda 'bu Âşık Veysel'den alınan bir türkü' diyebilecek kadar onun türkülerine karşı ne kadar duyarlı olduğumuzu ortaya koyarız. Bundan dolayı Âşık Veysel'in; "Mısralarının adından çok hatırlanışı, kolay ezber alınması, türkülerinin güncellenmeye ihtiyaç duymadan her nesli bir araya getirecek güçte olması, sazını konuşturduğu günden bu yana aydınla halkın buluşması ve kabul noktası olması onun sözünün gücüne dair birer delil sayılmalıdır" (Aydın, 2017: 126).

Bir sanatçının büyüklüğü biraz da gerek devrinde gerekse devrinden sonra başka sanatçıları da etkilemesiyle ölçülür. Büyük sanatçılar aynı zamanda sanatın kutup yıldızları gibidir. Yeni yetişen sanatçılar bu ışığa bakarak yol tayini yaparlar. Kuşkusuz usta âşıklar, sanatçılar gerek kendi devirlerinde gerekse kendilerinden sonra geleceklere ilham kaynağı olmuşlardır. İşte Âşık Veysel de Fikret Kızılok, Cem Karaca, Barış Manço, Tarkan, Gülden Karaböcek, Selda Bağcan, Haluk Levent ve Hümeysra gibi hafif, pop ve rock müzik tarzında eserler üreten sanatçıları da etkilemiştir. Hafif müzik sanatçısı Fikret Kızılok'u öyle etkilemiştir ki Kızılok, Âşık Veysel'i bir ziyaretinde aralarında şöyle bir konuşma geçer:

"Veysel Baba! Şu sazımı akort et de ver. Ben de sizden esinlenmek istiyorum, der. Bunun üzerine Veysel; ben sazımı halka göre akort ediyor ve ilhamımı ondan alıyorum. Siz de hareket ederseniz, sazınız akortlu demektir, diye karşılık verir" (Ulaş, 1986: 13).

Müziğin dini, dili, ırkı, milliyeti olmaz çünkü müzik insanın ruhuna hitap eder. Bu bakımdan Âşık Veysel gibi onlarca aşığın türkülerini farklı müzik ve müzik aletleri ile yeniden dinleyici ile buluşturulduğunda hem onu ilk söyleyen hem de son söyleyenin hanesine güzel düşünceler yazılır. Fikret Kızılok ile Âşık Veysel'i buluşturan da müziğin birleştiriciliğidir. Bundan dolayı Fikret Kızılok ile Âşık Veysel arasındaki muhabbet zaman içinde usta çırak ilişkisine varacak kadar derinleşerek onun bir türküsünü kendi yorumu ile yeniden müzikseverlere sunar.

Âşık Veysel'in "Yumma Gözüm Kör Gibi" ve "Yağmur olsam" şiirlerine Kızılok'un yapmış olduğu türkü formundaki bestelerden meydana gelen çalışma o yıl Altın Plak ödülüne layık görülür ve haftalarca müzik listelerinde üst sıralarda kalır (Küpçük, 2023: 38).

Âşık Veysel ömrü boyunca toprakla dost olmuş, ömür boyu bu dostluğa sadık kalmış bir âşıktır. O, Yunus Emre'nin sarıçiçek ile sohbet ettiği gibi toprakla konuşur. Dini inancımız gereği *Topraktan geldik toprağa gideceğiz* inancıyla hareket ederek her insanın ömrünün sonunda toprakla buluşacağını güzel bir dille anlatmıştır. Âşık Veysel'in en önemli yol arkadaşı ise kuşkusuz sazı olmuştur. Kuşkusuz ona derdini dökmüş, onun tınılarıyla dertleri azaltmak istemiştir.

"Elinde saziyla yurdu baştanbaşa dolaşmış, saziyle sözünü birleştirmiş, kendi deyimleriyle, çalışıp sesini, (sazının) sesine katmıştır. Vasiyetini de sazına yapmıştır. Ne insan ne dünya ne başka bir şey Veysel'de büyük çapta bir inanç uyandırmamıştır. Onun sığınacağı tek dost sazı olmuştur (Binyazar, 1971: 26).

SONUÇ

Günümüzde dilden dile dolaşan, radyolarda ve diğer sosyal ağlarda can kulağı ile dinlenen türkülerimiz tarihin bütün devirlerinde acımızı, hüznümüzü, sevincimizi paylaşmada duygusal bir bağ olarak insanları birbirine bağlamıştır. Türküler zaman içinde ilk defa kim tarafından söylendiği unutulmuş ama miri malı gibi nesilden nesile aktararak yaşamaya devam etmektedir. Türkü ocağını tüttüren binlerce âşık gelip geçmiştir yeryüzünden. Türküler yaşadıkça o türkülerini söyleyenler Âşık Veysel'e borcu olduğunu unutmuyacaktır. Her âşık ya da saz çalan bir sanatçının kulağında ister istemez Âşık Veysel'in *Ben gidersem sazım sen kal dünyada /Gizli sırlarımı âşikâr etme* dizeleri bir türkü pınarı gibi kaynamaya vesile olduğunda saz ile aralarında bir dostluk bağı kurulur.

Âşık Veysel'e gösterilen bu büyük ilgi ve teveccüh ne kadar da Âşık Veysel'in tanıtılması bakımından önemli ise de çok öne çıkarılanın da çabuk tüketileceği tehlikesini de beraberinde getirir. 2017 yılında Millî Kütüphane Başkanlığı'nın hazırlamış olduğu *Âşık Veysel Bibliyografyasında* Âşık Veysel ilgili kayda alınan kitap, bildiri, lisans ve yüksek lisans tezi, plak, fotoğraf olarak 434 adet kayıt bulunmaktadır. Buradan da anlaşılacağı üzere gerek yaşarken gerekse öldükten sonra Âşık Veysel'in adı unutulmayanlar arasına altın harflerle yazılan bir kültür hazinesi olarak gelecek kuşaklara armağan bırakılmıştır. 2023 yılının "Âşık Veysel Yılı" olarak ilan edilmesi gerek ülkemizde gerekse yurtdışında Âşık Veysel'i biraz daha iyi anlamak adına yapılan çalışmalar olarak kayda geçmiştir.

Türkülerimizi gelecekte bugüne taşıyan tek âşık elbette tek başına Âşık Veysel değildir. Ona verilen değer, bundan sonra da devamlı öne çıkarılarak başka âşıkların gölgede bırakacak şekilde olmamalıdır. Muharrem Ertaş, Âşık Daimî, Âşık Reyhanî, Ali Ekber Çiçek, Şeref Taşlıova, Murat Çobanoğlu, Neşet Ertaş, Âşık Mahzunî Şerif vb. türkülerimize ses/nefes olmuş âşıklarımızı daha yakından tanımak için bunlarla ilgili çalışmalar yapılarak çıkararak gelenekle gelecek arasında köprü vazifesi yapan türkülerimizden daha fazla istifade etmemizin önü açılmalıdır.

KAYNAKÇA

- Alkan, E. (2011). *Âşık Veysel'den Nükteleler*. Pencere Yayınları.
- Alptekin, A. B. (2009). *Âşık Veysel*. Atatürk Kültür Merkezi Yayınları.
- Âşık Veysel Bibliyografyası. (2017). Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları.
- Aydın, E. S. (2023). Bu Toprakların Bereketi: Âşık Veysel. (Âşık Veysel Özel Sayısı) *Neşide*. (7), 126.
- Bağce, H. E. (2023). Âşık Veysel'in Bizlere Bıraktığı Eşsiz Miras ve Mesaj. (Âşık Veysel Özel Sayısı) *Neşide*. (7), 137.
- Bakiler, Y. B. (1989). *Âşık Veysel*. Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Binyazar, A. (1971). *Uzun İnce Yolda Âşık Veysel*. Tel Yayınları.
- Ergülen, H. (2017). Âşık Veysel Şiirinde Alevi-Bektaşî Düşüncesinin Cumhuriyet Düşüncesiyle Yakınlığı, Dünya Ozanı *Âşık Veysel Sempozyumu Bildirileri* (24-25 Mayıs 2015) 1. Cilt
- Kaya, D. (2011). *Âşık Veysel*. Akçağ Yayınları.
- Kaya, D. (2017). Âşık Veysel, Dünya Ozanı *Âşık Veysel Sempozyumu Bildirileri* (24-25 Mayıs 2015) 1. Cilt
- Kara, R. & Tören, A. (2011). Âşık Veysel'in Şiirlerinde Eğitim ve Öğretim. *A.Ü. Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, 46 (131): 127-1440
- KTB (2024, 10 Mart). Devlet sanatçısı olacak ve bu haktan yararlanacaklar ile bunların nitelikleri ve seçimleri hakkında yönetmelik. <https://guzelsanatlar.ktb.gov.tr/TR-3340/devlet-sanatçisi-olacak-ve-bu-haktan-yararlanacaklar-ile-bunlarin-nitelikleri-ve-secimleri-hakkinda-yonetmelik.html>.
- Küpçük, S. (2023). Âşık Veysel'den Fikret Kızılok'a Giden Yol, (Âşık Veysel Özel Sayısı) *Neşide*. (7), 7.

Makal, T.K. (1993). *Âşık Veysel Hayatı Sanatı Şiirleri*. Toker Yayınları.

Oğuzcan, Ü. Y. (1965). Haz. *Âşık Veysel Dostlar Beni Hatırlasın*. 10. Baskı Özgür Yayınları.

Özbek, M. (2010). Türkü Deyipte Geçme Tanı. *Türk Yurdu* (19), 259.

Şenel, S. (2007). Kastamonu'da Âşık Fasılları: Türler- Çeşitler-Çeşitlemeler. Kastamonu Valiliği.

TBMM (2024). Âşık Veysel'e vatani hizmet tertibinden aylık bağlanması hakkındaki kanun teklifinin Millet Meclisince kabul olunan metni ve Cumhuriyet Senatosu Geçici Komisyon raporu. https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/CS_/t04/c030/cs_04030119ss0700.pdf.

Tecer, A. K. (1944). Haz. *Âşık Veysel, Deyişler*. Ülkü Yayınları.

Turan, M., Gülağ, ve Yılmaz Ö. (1999). *Dostlar Seni Unutmadı, Veysel*, Kültür Bakanlığı Yayınları.

Ulaş, B. (1986). Tanıladığım Şairler, *Âşık Veysel Şatıroğlu, Gülpınar*. (118), 13.